

SAMEN VERDER

Integraal beleidskader Sociaal Domein 2024 – 2027
Gemeente Bunschoten

INHOUD

Voorwoord	3
1. Inleiding	4
2. Zorg in beweging	6
3. Visie en uitgangspunten	8
4. Inclusie en diversiteit	10
5. Sterke sociale basis	12
6. Bestaanszekerheid en participatie	15
7. Gezond en actief leven	20
8. Ontwikkelen en opgroeien	24
9. Ouder worden	28
10. Financiën	33

VOORWOORD

Een samenleving met gezonde inwoners is van groot belang! Gezondheid betekent meer dan een goed werkend fysiek lichaam. Het betekent ook mentaal welbevinden, kwaliteit van leven, in verbinding zijn met elkaar, mee kunnen doen, zingeving en je dagelijkse bezigheden goed kunnen uitvoeren. Deze elementen van positieve gezondheid bepalen voor een groot deel of je zelf of samen met anderen op een prettige wijze kunt leven.

Inzetten op positieve gezondheid is noodzakelijk om te voorkomen dat met de vergrijzing, de problemen in de jeugdzorg en de krapte op de arbeidsmarkt het beroep op professionele zorg te groot wordt.

Een samenleving met gezonde inwoners creëren we samen. Niet de gemeente alleen of maatschappelijke partijen kunnen de samenleving vormgeven. De samenleving zijn we met alle inwoners. Daarom heet toepasselijk dit beleidskader Samen verder.

Onze samenleving is een sterke, veerkrachtige samenleving die een positieve invloed heeft op de gezondheid van onze inwoners. Er is een rijk verenigings- en kerkelijk leven, goed onderwijs, mooie bedrijven, er is aandacht voor sport en cultuur en veel omzien naar elkaar. Deze kracht willen we behouden en deze kracht willen we inzetten om samen een gezondere samenleving te stimuleren, zodat we ook zorg kunnen blijven dragen voor die inwoners die dat het meest nodig hebben. Samen met alle maatschappelijke partijen en samen met onze inwoners, samen verder, samen voor een sociaal Bunschoten.

Peter van Asselt
Wethouder Sociaal Domein

1. INLEIDING

ACHTERGROND

De aanleiding voor het opstellen van een nieuw beleidskader sociaal domein 2024 – 2027 is het aflopen van de beleidsnota 'Integraal Beleidskader Sociaal Domein 2019 – 2022 Gemeente Bunschoten' en de verlenging daarvan met een jaar (2023). Bovendien is het sociaal domein altijd in beweging. Er spelen landelijke ontwikkelingen, die van grote invloed zijn op de inwoners van de gemeente Bunschoten. Denk aan de toenemende vergrijzing, personeelskrapte, grote vraag naar jeugdhulp en de stroom asielzoekers en statushouders. Op landelijk niveau worden akkoorden en wijzigingen in beleid afgesproken waarbij wij ook als gemeente grote verantwoordelijkheden hebben gekregen. De gemeente Bunschoten werkt voortvarend samen met haar partners om de vele uitdagingen de komende jaren in goede banen te leiden. We willen met elkaar bouwen aan de toekomst van onze gemeente. De wijze waarop we dit doen, heeft de coalitie vastgelegd in het coalitieakkoord 2022-2026 'Bouwen aan de toekomst'.

Dit beleidskader geeft in grote lijnen weer wat de komende jaren de speerpunten zijn in het sociaal domein. Daarnaast wordt de uitvoering van de reguliere (wettelijke) taken gecontinueerd. Hierbij blijft aandacht voor zelfredzaamheid, participatie, kansengelijkheid, preventie, verstevigen van de sociale basis en de samenwerking met de partners belangrijk. Er gaat veel goed en dat willen we behouden en versterken.

Er heeft een brede evaluatie plaatsgevonden van het Integraal beleidskader Sociaal Domein 2019-2022. Dit is in de nota 'Evaluatie beleidskader 2019 -2022 Sociaal domein' beschreven. Ondanks de moeilijke omstandigheden als gevolg van niet voorziene omstandigheden zoals de coronapandemie, is er veel bereikt. De leerpunten uit deze evaluatie samen met de actuele ontwikkelingen wordt meegenomen in het nieuwe beleidskader.

TOTSTANDKOMING

In het sociaal domein zijn we als gemeente niet dé speler, maar één van de spelers. Daarom hebben we op diverse manieren onze samenwerkingspartners en inwoners betrokken.

Marktpluin Sociaal Domein

In april 2022 vond het Marktpluin Sociaal Domein in het gemeentehuis plaats. Tijdens het Marktpluin Sociaal Domein is kennis en informatie uitgewisseld door maatschappelijk partners, zijn netwerken versterkt en is gekeken naar mogelijkheden om krachten te bundelen. Beleidsmedewerkers van het sociaal domein gaven workshops over maatschappelijke thema's. De resultaten uit deze workshops zijn meegenomen als input voor het nieuwe beleidskader van het sociaal domein. Het Marktpluin werd bezocht door ongeveer 120 personen.

Bijeenkomst met gemeenteraad en maatschappelijke partners

In februari 2023 vond een bijeenkomst in Oostwende College plaats met raadsleden, leden van de adviesraad sociaal domein en met de bestuurders van onze maatschappelijke organisaties. De bijeenkomst werd bezocht door ruim 45 personen. Aan de hand van groepsgesprekken werd inbreng opgehaald om een breed gedragen beleidskader Sociaal Domein op te stellen. De deelnemers namen deel aan de volgende themagroepen:

- Sterke basis & Ontwikkelen en opgroeien
- Gezondheid en actief leven & Ouder worden
- Bestaanszekerheid en participatie & Inclusie

Burgerparticipatie en focusgroep

We hebben gekozen voor een zorgvuldige en brede burgerparticipatie door aan te sluiten bij de jaarlijkse enquête voor 'Waar staat je gemeente' en rapportages van de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht (GGDrU). Bovendien is een speciaal voor dit doel geformeerde focusgroep geraadpleegd. Deze

focusgroep bestond onder meer uit inwoners die gebruik maken van de dienstverlening van het Sociaal Team en vrijwilligers in de sociale basis die met hun werkzaamheden kwetsbare inwoners ondersteunen en inwoners die verschillende soorten groepen uit de samenleving vertegenwoordigen. Aan hen zijn tijdens een bijeenkomst verschillende thema's uit het concept beleidskader voorgelegd. Zij onderschreven de benoemde thema's en de beoogde ontwikkelingen en hebben aanscherpingen meegegeven die we verwerkt hebben in het beleidskader.

Adviesraad Sociaal Domein

Voor de bijeenkomst van de focusgroep is ervoor gekozen om voor de verbinding ook de adviesraad uit te nodigen. Dit bood de mogelijkheid om tevens een eerste reactie van hen op het concept beleidskader te vragen.

Voor de vaststelling van dit beleidskader Sociaal Domein heeft het college advies gevraagd aan de adviesraad sociaal domein. Met inachtneming van het advies van de adviesraad van 23 oktober 2023 is het beleidskader ter besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden.

LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 richt zich op de actuele landelijke ontwikkelingen die een belangrijke rol spelen en van invloed zijn op het sociaal domein. We zullen dieper

ingaan op de verschuivingen en veranderingen die plaatsvinden.

Onze visie wordt uiteengezet in hoofdstuk 3, waar we de uitgangspunten beschrijven. Dit hoofdstuk vormt de kern van dit beleidskader, aangezien het de basis legt voor de doelen die in de daaropvolgende hoofdstukken staan. De hoofdstukken 4 tot en met 9 zijn elk gewijd aan een specifiek thema. Voor elk thema wordt vermeld wat we willen bereiken en waar we op in gaan zetten. We onderscheiden de volgende thema's:

- Inclusie en diversiteit
- Sterke sociale basis
- Bestaanszekerheid en participatie
- Gezond en actief leven
- Ontwikkelen en opgroeien
- Ouder worden

Binnen het Sociaal Domein heeft de gemeente een grote hoeveelheid aan opgaven, op basis van verschillende wetten en/of gemaakte regionale of lokale afspraken. Naast de prioriteiten en thema's waar we vanuit dit beleidskader de komende jaren op inzetten is er ook nog een grote hoeveelheid reguliere opgaven. Dit zijn bijvoorbeeld afspraken op basis van wet- en regelgeving, politieke besluiten en regionale en lokale afspraken met partners. Deze opgaven vergen structureel een inspanning en zijn te volgen in de jaarstukken.

2. ZORG IN BEWEGING

In dit hoofdstuk beschrijven we de huidige landelijke ontwikkelingen waarmee we in het sociaal domein te maken hebben. De kwaliteit en toegankelijkheid van onze zorg en ondersteuning staan onder druk. Inwoners, van jong tot oud, doen een stijgend beroep op hulp. We lopen tegen de grenzen aan van de beschikbaarheid van zorg. We zien grote uitdagingen op ons afkomen door de toenemende complexiteit van de samenleving. Als we niets doen, is de huidige zorg en ondersteuning niet meer houdbaar in de toekomst. Door oorzaken als vergrijzing, geestelijke gezondheidszorg die steeds meer thuis plaatsvindt, woningnood, stijgende jeugdzorgkosten, krapte op de arbeidsmarkt en een bestaanszekerheid die onder druk staat, zullen steeds meer mensen ondersteuning nodig hebben, maar zullen er steeds minder professionals zijn die dit kunnen bieden.

Deze uitdagingen vragen om een transformatie op landelijk niveau (omschreven in o.a. de Hervormingsagenda jeugd¹, Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming², Integraal Zorg Akkoord³, door-decentralisatie Beschermd Wonen⁴). Deze landelijke ontwikkelingen moeten regionaal en lokaal zijn uitwerking krijgen. Om deze transformatie goed vorm te kunnen geven is niet alleen samenwerking lokaal met alle betrokken partijen nodig. Ook samenwerking met andere gemeenten in verschillende samenwerkingsverbanden is noodzakelijk en soms ook verplicht vanuit de landelijke regelgeving.

In de uitvoering van alle zorg en ondersteuning zijn we als gemeente niet geheel autonoom. De rijksoverheid legt nieuwe en aanvullende opgaven bij gemeenten, stelt daarbij eigen voorwaarden en geeft gemeenten wel of niet voldoende financiële ruimte

mee. De beleidsvrijheid die we hebben, zetten we in om de ondersteuning en zorg die we moeten bieden, zo passend mogelijk te laten zijn voor inwoners, beschikbaar en toegankelijk te houden en de stijgende kosten waar mogelijk te beheersen.

Integraal Zorgakkoord en Gezond en Actief Leven Akkoord

De druk op de zorg heeft ervoor gezorgd dat het Rijk is gekomen met een Integraal Zorgakkoord (IZA). Zorgverzekeraars, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) hebben uitgesproken dat er een verschuiving moet plaatsvinden van zorg naar preventie. Hiermee wordt bedoeld dat medische zorg kan worden afgebouwd, mits preventie succesvol is en professionele zorg kan worden vervangen door zelfzorg en informele (mantel)zorg. Het doel hiervan is om de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Hoe deze verschuiving moet worden vormgegeven is uitgewerkt in het Integraal Zorgakkoord en het Gezond en Actief Leven Akkoord⁵ (GALA). Als gemeenten zijn we een belangrijke partner in deze akkoorden. We zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van GALA-thema's waarvoor we financiering ontvangen via de brede Specifieke Uitkering (SPUK), zoals Mentale Gezondheid, Leefomgeving, Vroegsignalering Alcoholproblematiek, Versterken sociale basis, Mantelzorg en Eén tegen eenzaamheid. Veel van deze thema's vereisen een integrale benadering. In het najaar 2023 is er een integraal programma Gezondheid, Sport en Bewegen en Sociale Basis opgesteld. De thema's uit dit programma zijn ook elders in dit beleidskader terug te vinden.

Verdere uitwerking vergt zowel intensieve samenwerking met onze lokale partners, als samenwerking met

de regio Amersfoort. In het GALA is daarnaast landelijk bepaald dat we regionaal moeten samenwerken om gezondheidsachterstanden terug te dringen. Het gaat om de ontwikkeling van de volgende vijf regionale ketenaanpakken Kansrijke Start, Gecombineerde Leefstijlinterventie, Aanpak overgewicht bij kinderen, Valpreventie en Welzijn op Recept. Uitgangspunt is een brede integrale aanpak die verschillende domeinen overspant.

WOZO

Naast het Integraal Zorg Akkoord (IZA) is er het Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO). Het WOZO-programma draagt bij aan een brede maatschappelijke beweging en de transitie in wonen, ondersteuning en zorg voor ouderen: zelfstandig als het kan, thuis als het kan en digitaal als het kan. Deze norm hanteren we eveneens in het IZA. De beweging van het IZA versterkt de beweging van het WOZO en andersom. Hierbij is ook een integrale benadering van wonen en zorg van belang. Dit wordt vormgegeven in de woonzorgvisie, waarin de visie op wonen in relatie tot verschillende doelgroepen wordt uitgewerkt.

Jeugdwet

Gemeenten hebben de kosten van de jeugdhulp flink zien stijgen en kunnen dit niet meer dekken met de daarvoor beschikbare middelen. Om de jeugdhulp toekomstbestendig te maken is er een regiovisie 'Samen werken in de specialistische jeugdhulp' ontwikkeld. De bedoeling is om de jeugdhulp beschikbaar te houden waarvoor het is bedoeld en daarmee de hulp terecht te laten komen bij de kinderen die de hulp het meest nodig hebben.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

In 2024 worden alle gemeenten individueel en financieel verantwoordelijk voor ondersteuning van hun inwoners met psychische kwetsbaarheid. In de regiovisie 'Samen in de Wijk' is het streven vastgelegd dat inwoners met psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk thuis de nodige hulp en ondersteuning kunnen ontvangen. Als thuis wonen niet mogelijk is, wordt er teruggevallen op een beschermde woonvoorziening. Het uiteindelijke doel van deze beweging is sociale inclusie: van beschermd wonen naar een beschermd

thuis. Inwoners met psychische kwetsbaarheid kunnen volwaardig onderdeel zijn van de maatschappij. Dit draagt bij aan (sneller) herstel en vermindering van problemen.

Wet aanpak samenhangende meervoudige problematiek (Wams): integrale toegang

Om de zorg toekomstbestendig te houden, is het ook belangrijk om tijdig en passende hulp te bieden, zodat problemen niet escaleren. Belangrijk hierbij is dat de hulpvragen van inwoners met meervoudige problematiek integraal vanuit diverse disciplines bekeken worden en dat professionals goed met elkaar samen werken in deze casussen. Intensieve en integrale samenwerking tussen professionals die op verschillende vlakken bij inwoners of gezinnen met meervoudige problemen betrokken zijn, is van belang. Voor inwoners met meervoudige problematiek is één integrale toegang over verschillende wetten en domeinen heen een gewenste ontwikkeling. Deze aanpak wordt verplicht als de Wet aanpak samenhangende meervoudige problematiek (Wams) in het sociaal domein in werking treedt. Met de Wams worden ook knelpunten weggenomen in relatie tot gegevensuitwisseling en privacy in het sociaal domein, waardoor samenwerking tussen verschillende disciplines makkelijker zal gaan.

1 <https://vng.nl/artikelen/hervormingsagenda-jeugd>
2 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/03/30/tk-bijlage-toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming>
3 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/09/16/infografic-integraal-zorgakkoord>
4 <https://vng.nl/artikelen/missie-en-visie-Gezond-en-Actief-Leven-Akkoord>
5 [Gezond en Actief Leven Akkoord](https://vng.nl/artikelen/missie-en-visie-Gezond-en-Actief-Leven-Akkoord)

3. VISIE EN UITGANGSPUNTEN

De ontwikkelingen zoals geschetst in het vorige hoofdstuk maken dat we een heldere visie nodig hebben om het sociaal domein toekomstbestendig te maken en onze taken op een goede manier uit te blijven voeren.

Investeren in één sterk sociaal domein is investeren in een gezonde, vitale, zorgzame en inclusieve samenleving. In de vorige beleidsperiode hebben we ons gericht op meer en betere samenwerking op de verschillende beleidsterreinen van het sociaal domein. Daardoor weten we steeds beter wat werkt en waar nog verbetering nodig is.

Een goed functionerend lokaal sociaal domein biedt wat nodig is, vaak even, en soms structureel. Met oog voor de menselijke maat en de verschillen die er zijn tussen inwoners.

Het sociaal domein kent immers vele gezichten: van jongeren met een licht verstandelijke beperking, tot ouderen met dementie. Van ouders met zorgen over een verlaafd kind tot mantelzorgers die overbelast dreigen te raken.

VISIE

In Bunschoten werken we samen aan een gezonde en inclusieve samenleving, waarin iedereen meedoet en gelijke kansen heeft om zich te ontwikkelen.

We kiezen voor de volgende uitgangspunten voor ons beleid en de uitvoering daarvan:

1. Iedereen kan meedoen

We gaan uit van een inclusieve samenleving. Iedereen hoort erbij ongeacht leeftijd, achtergrond of levensbeschouwing, geslacht, seksuele gerichtheid, fysieke of psychische beperking.

2. Gezond zijn als basis van een prettig leven

Gezondheid is meer dan de afwezigheid van ziekte. Of je je gezond voelt, hangt af van de mate waarin je je nuttig en gewaardeerd voelt, of je

controle hebt over je leven en de kwaliteit van je sociale contacten. In feite maakt gezondheid onderdeel uit van alle onderdelen van ons leven. Als je je gezond voelt, kun je meer aan en ben je beter in staat de uitdagingen van het leven aan te gaan. Deze brede benadering sluit aan bij het concept van Positieve Gezondheid. Gezond leven is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van mensen zelf. De gemeente stimuleert en ondersteunt daarbij.

3. Eigen verantwoordelijkheid van inwoners

Veel inwoners van Bunschoten redden zich prima zelf, of met hulp van hun omgeving, maar dat lukt niet altijd. Soms is er ondersteuning nodig. De gemeente heeft hier een verantwoordelijkheid, samen met anderen. Ondersteuning is er altijd op gericht dat de inwoner de regie over zijn eigen leven (weer) neemt, zodat inwoners in staat worden gesteld om problemen (weer) zelf op te lossen. Als dit niet kan of lukt, dan kan ondersteuning ook langdurig zijn en zorgen we voor een vangnet voor mensen die het echt niet zelf kunnen.

4. Inzetten op een sterke sociale basis

De sociale basis bestaat uit alle inwoners, organisaties, bedrijven en netwerken die zich inzetten voor een veilige, gezonde en fijne plek om met elkaar samen te leven. In de sociale basis worden beginnende problemen opgelost en voorkomen we dat problemen groter worden of weer terugkeren. Met als doel dat mensen zelf of samen met hun netwerk weer verder kunnen.

5. Ondersteuning is passend

We zorgen voor passende ondersteuning door aan te sluiten bij de eigen mogelijkheden van inwoners en het versterken van veerkracht van gezinnen. Dat betekent ook dat we het gesprek voeren over wat als normaal bestempeld kan worden in de samenleving en wat acceptabel is binnen welke bandbreedte. Dat geldt voor alle leeftijdsfasen.

Niet alles hoeft en kan opgelost worden vanuit professionele hulpverlening. Hulp is beschikbaar voor iedereen die dat echt nodig heeft. Zo licht mogelijk, maar ook zwaar wanneer noodzakelijk.

6. Ondersteuning organiseren we dichtbij

Hulp wordt in principe aangeboden in de eigen omgeving. Lokaal wat lokaal kan, in de wijk waar dat past en regionaal waar het lokaal niet kan of waar meerwaarde ontstaat. Daarbij zetten we in op een sterk sociaal team dat zelf hulpverlening biedt aan inwoners. Zo krijgen inwoners sneller passende hulp en hebben zij één vaste hulpverlener die naast hen staat, de lokale situatie goed kent en helpt om regie te houden over de benodigde steun.

7. Samen komen we tot de beste oplossing

We werken bewust met één beleidskader voor het sociaal domein. Dat biedt de kans om integraal zaken op te pakken. Samen met onze inwoners, samen met onze maatschappelijke partners, en in samenspraak met andere beleidsterreinen zoals omgevingsontwikkeling, openbare ruimte, wonen en veiligheid.

4. INCLUSIE EN DIVERSITEIT

In onze visie hebben we dit keer nadrukkelijk benoemd dat we uitgaan van een 'inclusieve samenleving'. Bij het vormgeven van ons beleid streven we ernaar een samenleving te creëren, waarin iedereen meedoet en gelijke kansen heeft om zich te ontwikkelen. Bij inclusief beleid gaat het erom dat iedere inwoner van Bunschoten de kans krijgt op een volwaardig manier mee te doen, naar zijn of haar vermogen. En daarbij erkennen we dat meedoen voor iedereen anders kan zijn. Onze inwoners zijn verschillend en nemen op hun eigen manier deel, passend bij hun eigen situatie. Diversiteit gaat over de manier waarop mensen van elkaar verschillen. Met sommige van die verschillen worden we geboren. Die kunnen we niet veranderen. Denk bijvoorbeeld aan de kleur van je ogen of intelligentie. Andere verschillen ontstaan later in ons leven en zijn veranderlijk. Bijvoorbeeld je kledingstijl of interesses.

Inclusie gaat over diversiteit én gelijkwaardigheid. Dit betekent dat er erkenning is voor de verschillen tussen mensen en dat deze verschillen worden gewaardeerd. Inclusie gaat niet over gelijkheid of gelijkvormigheid. Waardering voor verschil kan alleen plaatsvinden als we de verschillen erkennen en er openlijk over praten.

We willen ons inzetten voor een inclusief beleid op alle beleidsterreinen van het sociaal domein, zoals werk en participatie, inkomen, jeugd, gezondheid, sport en wonen, zodat niemand buiten de boot valt. Het coalitieakkoord benadrukt dat aandacht voor inclusie en specifiek toegankelijkheid van de openbare ruimte belangrijk is en heeft hierover het volgende opgenomen:

'Iedereen mag zijn wie hij of zij is, ongeacht gaardheid of achtergrond. Dialoog, steun en erkenning zijn hierbij sleutelwoorden.'

Samen met ervaringsdeskundigen wordt eenmaal per jaar naar drukbezochte plekken gekeken om hindernissen voor toegankelijkheid te signaleren en te verhelpen.'

Landelijke ontwikkelingen

Landelijk komt er steeds meer aandacht voor diversiteit en inclusie via het programma 'Divers & Inclusief' van Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en het ministerie van Sociale Zaken en Welzijn (SZW). In Bunschoten lopen er al activiteiten om acceptatie van diversiteit en inclusie te bevorderen, maar er is nog geen integraal beleid op dit thema.

Nederland heeft daarnaast in 2016 het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap van de Verenigde Naties (VN-verdrag Handicap) geratificeerd. Sindsdien zijn gemeenten verplicht om inclusief beleid te maken, in de vorm van een Lokale Inclusie Agenda. Het VN-verdrag heeft als doel dat de wereld toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. De samenleving moet ervoor zorgen dat de achterstanden die mensen met een beperking ervaren om volwaardig mee te kunnen doen, worden weggenomen.

Wat willen we bereiken?

We staan voor een inclusieve gemeenschap, waarin iedereen zich geaccepteerd en veilig voelt en zichzelf kan zijn.

Waar zetten we op in?

Integraal beleid op inclusie en diversiteit

We ontwikkelen integraal beleid waarbij we uitgaan van de benadering van verdraagzaamheid en acceptatie van de ander. Op dit thema trekken we op met samenwerkingspartners, zoals Andersom, de Boei, artikel 1 Midden-Nederland, onderwijs en sportverenigingen. Ook betrekken we ervaringsdeskundigen bij dit onderwerp.

Lokale Inclusie Agenda (LIA)

We stellen een Lokale Inclusie Agenda op waarin aandacht wordt geschonken aan drie pijlers: Anti-discrimi-

natie, Toegankelijkheid (fysieke toegankelijkheid, digitale toegankelijkheid en sociale toegankelijkheid) en LHBTIQ+ (lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgenders en intersekse personen).

Er zijn landelijke en lokale middelen beschikbaar om de LIA uit te voeren. Om uitvoering te geven aan het VN-verdrag voor het toegankelijk maken van de bestaande leefomgeving zijn de beschikbare middelen echter te beperkt, daarom gaan we vooral inzetten op het vergroten van de toegankelijkheid bij projecten in de buitenruimte.

Ook zullen we in de LIA een verbinding maken met de ontwikkelingen in andere domeinen, zodat de toegankelijkheid zoveel mogelijk meegenomen wordt in de plannen en regelgeving die gemeentebreed worden gemaakt. We zullen in de LIA verder aansluiting zoeken bij de regionale plannen die er op dit onderwerp zijn, waarbij er plek is voor de lokale identiteit van de gemeente. Tot slot zullen we in de LIA extra aandacht besteden aan de wensen die in de raad gedeeld zijn zoals toegankelijke verkiezingen en samenspeelplekken.

Indicatoren

- Bewustzijn voor toegankelijkheid, LHBTIQ+ en anti-discriminatie vergroten door het tenminste trainen van 50 professionals in onze gemeenschap (Buitengewoon opsporingsambtenaren, sociaal werkers, sportclubs, Klant Contact Centrum etc.) voor wie inclusie & diversiteit een belangrijk thema is in hun werk.
- Aantal jongeren dat eerlijk tegen iedereen op school kan vertellen dat hij LHBTIQ+ is van huidig percentage 13% naar minimaal 23% (landelijk gemiddelde).

Monitoring

- Eenmaal per jaar wordt samen met ervaringsdeskundigen naar een drukbezochte plek gekeken om hindernissen voor toegankelijkheid te signaleren en waar mogelijk te verhelpen.
- Jaarlijkse update over de voortgang van de LIA via de nieuwsbrief Sociaal Domein aan de gemeenteraad.

5. STERKE SOCIALE BASIS

We hebben in hoofdstuk 2 de ontwikkelingen in het zorglandschap voor de komende jaren geschetst. Om ervoor te zorgen dat de zorg in de toekomst beschikbaar blijft, is het noodzakelijk om de opkomende kosten te beperken. Dit vereist een verschuiving naar preventie en het versterken van de sociale basis. De sociale basis moet sterk en zichtbaar genoeg zijn om lichte hulpvragen in op te vangen. Vanuit de geïndiceerde zorg en ondersteuning moet het mogelijk zijn om op tijd weer 'af te schalen' en met lichte ondersteuning verder te kunnen.

De "sociale basis" bestaat uit alle inwoners, organisaties en netwerken die zich inzetten voor een veilige, gezonde en fijne plek om met elkaar samen te leven. De sociale basis zorgt ervoor dat mensen mee kunnen doen en brengt mensen bij elkaar.

In de sociale basis zijn drie lagen te onderscheiden:

1. De inwoner zelf en zijn/haar sociale netwerk;
2. Door inwoners georganiseerde ontmoetingen, zoals buurtactiviteiten, het verenigingsleven en de kerken op diverse fysieke plekken in onze plaats. Dit gebeurt op eigen initiatief van de inwoners, omdat zij dat zelf belangrijk vinden. In deze laag bevindt zich een groot deel van het vrijwilligerswerk;
3. De vrij toegankelijke voorzieningen, zoals sociaal werk (De Boei), scholen, kinderopvang, buurtsportcoaches, Homies en de Gezinsparaplú. Deze organisaties hebben als missie of opdracht om ontmoeting tussen inwoners te stimuleren.

Deze drie lagen overlappen en versterken elkaar. Inwoners kunnen een beroep doen op het eigen sociale netwerk (laag 1), wanneer zij hulp nodig hebben. Het eigen netwerk kan vergroot worden door deel te nemen aan georganiseerde ontmoetingen (laag 2) en gebruik te maken van vrij toegankelijke voorzieningen (laag 3).

Normaliseren van hulpvragen

We zien dat de samenleving steeds hogere eisen stelt aan de kwaliteit van leven. Als er problemen zijn, willen we dat zo snel mogelijk oplossen. Hierdoor is de focus van zorg en ondersteuning komen te liggen op problemen definiëren en diagnosticeren en die vervolgens zo goed mogelijk oplossen. Door te focussen op problemen, verliezen we wellicht uit het oog wat wél goed gaat. Versterken wat goed gaat, kan immers ook (een deel van) de oplossing zijn. Hoewel we als gemeente deze manier van kijken niet zomaar kunnen veranderen, kunnen we wel stappen zetten naar een andere benadering. Een benadering waarin problemen onderdeel zijn van het leven en het hebben van een probleem niet betekent dat je niet 'normaal' bent.

We moeten oppassen te snel professionele hulp of ondersteuning in te zetten voor hobbels die nu eenmaal horen bij opgroeien of ouder worden. Het opvoeden van peuters of van pubers is soms lastig en als je ouder wordt, krijg je te maken met beperkingen. Het is wel prettig als er dan iemand in de buurt is die je om raad of om hulp kunt vragen. Dat hoeft niet altijd een professionele hulpverlener te zijn. Juist de sociale basis zorgt ervoor dat inwoners met lichte hulp- en ondersteuningsvragen laagdrempelig en in de buurt hulp kunnen krijgen.

Ook kan de sociale basis oplossingen bieden als de professionele hulp stopt. Het is belangrijk dat de professionele zorg en ondersteuning en de sociale basis goed op elkaar aansluiten. Alleen dan is het mogelijk de best passende ondersteuning te bieden aan inwoners die dat nodig hebben.

Wat willen we bereiken?

Inwoners ervaren steun uit hun omgeving en steunen elkaar met behulp van vrijwilligers en voldoende aanwezigheid van collectieve vrij toegankelijke voorzieningen.

Waar zetten we op in?

We stimuleren burgerinitiatieven om ontmoeting te organiseren, denk aan buurtactiviteiten en verenigingen. Bovendien zorgen we voor een passend aanbod binnen de sociale basis, dat gericht is op ontmoeting en onderlinge steun voor en door inwoners.

We werken intensief samen met De Boei, onze belangrijkste samenwerkingspartner in de sociale basis, aan het versterken van de sociale basis.

De Boei voert voor de gemeente Bunschoten als organisatie voor sociaal werk een brede opdracht uit. Ze zijn laagdrempelig toegankelijk, kunnen zelf hulp bieden of snel doorsturen waar nodig, vrijwilligers of buurtbewoners inzetten of sociale contacten tot stand brengen.

Hulpverlening wordt zo ingezet dat duurdere zorg zoveel mogelijk voorkomen kan worden. Dat doet De Boei door lokale netwerken te bouwen en te versterken, door de samenwerking te zoeken met andere organisaties, zoals De Haven, scholen, kinderopvang, GGD en schuldhulpverlening, door het ontwikkelen van meer groepsaanbod en het inzetten van vrijwilligers. Waar nodig werken ze in nauwe samenwerking met ons eigen Sociaal Team De Lingt die vanuit het gemeentehuis de ondersteuning aan inwoners biedt.

Om de sociale basis verder te versterken willen we de komende jaren inzetten op concrete activiteiten, zoals:

- Bevorderen van ontmoetingsplekken en plekken waar activiteiten kunnen worden georganiseerd

voor verschillende doelgroepen. Ontmoeting zorgt voor verbinding, vermindert eenzaamheid en helpt mee aan herstel. Voor het bevorderen van ontmoeting in de openbare ruimte zoeken we samenwerking met de teams Omgevingsontwikkeling en Beheer & Realisatie Openbare Ruimte.

- Bevorderen en versterken van vrijwilligersinzet door een goede match te creëren tussen vraag en aanbod. Uitvoering en ondersteuning hiervan ligt deels bij De Boei, maar er vindt ook veel vrijwilligerswerk plaats in (sport-)verenigingen. Waardering en erkenning van vrijwilligers is belangrijk omdat hun inzet bijdraagt aan een sterke samenhang in de samenleving. Vrijwilligerswerk kan ook een opstapje zijn om weer mee te kunnen doen aan de samenleving. Het legt verbindingen tussen mensen en creëert hierdoor allerlei kansen. Uit de burgerpeiling 'Waar staat je gemeente' geven inwoners aan dat ze niet weten welk vrijwilligerswerk er is en waar ze de informatie kunnen vinden. Belangrijk is om de komende jaren hieraan te werken waarbij we ook aandacht hebben voor jongeren als mogelijke vrijwilligers.
- Continueren van succesvolle pilots, zoals Homies, straatwerk en de deelname aan de kinderopvang door kinderen uit kwetsbare gezinnen (SMI), met structurele financiering.
- Continueren en organiseren van preventieve laagdrempelige groepsondersteuning op scholen zoals een training voor kinderen met gescheiden ouders. De ingezette interventie 'Samen op de bank' vanuit De Boei is succesvol gebleken. We onderzoeken of deze interventie gecontinueerd kan blijven.

- Ontwikkelen van groepsaanbod voor tieners (faalangst, ASS) en ouders (opvoedingsondersteuning) ter vervanging van individuele ondersteuning.
- Faciliteren van een steun-in-de-wijksysteem, verdere uitbreiding van buurtnetwerken.
- We ontwikkelen een dorpsbrede aanpak voor verslavingsproblematiek.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor een aanpak gericht op het beperken van complexe scheidingen.

Indicatoren

- Daling van het percentage inwoners dat geen sociale steun ervaart (2022: 7%).
- Stijging van het percentage inwoners dat zich inzet voor anderen en/ of maatschappelijke doelen (vrijwilligerswerk, in 2023: 50%).
- Stijging van het percentage ouders dat praktische hulp krijgt op het gebied van opvoeding van familie of vrienden (2020: 42%).
- Stijging van het groepsaanbod voor tieners (faalangst, ASS).

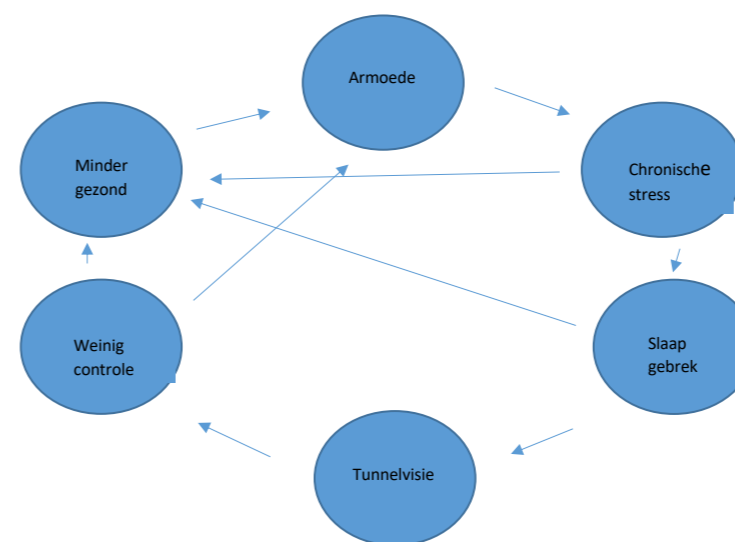
Monitoring

- Monitoring via de Burgerpeiling 'Waar staat je gemeente' op toename en vindbaarheid vrijwilligerswerk.
- Groepsaanbod voor tieners is ontwikkeld.
- Ontwikkeling van een integrale toegang krijgt in 2024/2025 gestalte overeenkomstig de Wams.

6. BESTAANSZEKERHEID EN PARTICIPATIE

Iedereen in Bunschoten verdient een goed bestaan en de mogelijkheid om mee te kunnen doen. Bestaanszekerheid gaat uit van het bieden van een voldoende stevige basis, zodat je rust en ruimte hebt om je als mens te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving. Pas als de basis op orde is, kan iemand de volgende stap zetten. Bij bestaanszekerheid gaat het o.a. om zaken als fysieke veiligheid, goede huisvesting en rust en zekerheid van inkomen. Pas wanneer deze zaken op orde zijn, ontstaat er ruimte voor participatie en ontwikkeling, zoals werk, scholing, opvoeding van kinderen en het onderhouden van vriendschappen.

Omgekeerd versterkt participatie op haar beurt de bestaanszekerheid. De beste weg uit armoede is immers werk. Werk heeft een positieve invloed op gezondheid. Werken vermindert de kans op een depressie, zorgt voor structuur en een groter sociaal netwerk, meer eigenwaarde en meer waardering vanuit de sociale omgeving.

Armoede en een slechte gezondheid versterken elkaar. Dit wordt met name veroorzaakt door (financiële) stress. Stress kan leiden tot lichamelijke problemen, een ongezonde leefstijl en psychische klachten. Mensen met een lage sociaal economische status (SES) leven gemiddeld zeven jaar korter en achttien jaar minder in een goed ervaren gezondheid dan mensen met een hoge SES. Preventieve acties om gezondheid te versterken hebben nauwelijks effect bij mensen met weinig geld en opleiding. De dagelijkse stress van armoede belet mensen om iets te doen aan hun gezondheid. Ze hebben er in hun hoofd geen ruimte voor. Dit vraagt een omkering: om gezondheidsverschillen te verminderen, moet je beginnen met het bestrijden van armoede.⁶

In de basis blijven mensen zelf verantwoordelijk voor hun situatie en handelen. De gemeente neemt die verantwoordelijkheid niet over, maar kan de inwoner in armoede wel ondersteunen met regelingen, zoals de bijzondere bijstand. Weinig financiële ruimte mag geen belemmering vormen om mee te doen in de samenleving. Regelingen die wij als gemeente aanbieden blijken een goede bijdrage te leveren, maar niet iedereen maakt er gebruik van of kan ze vinden. Er rust nog een taboe op leven en opgroeien in armoede. Naast het financieel ondersteunen van inwoners zetten we ook in op het structureel verbeteren van de situatie van mensen, zodat zij weer de eigen regie kunnen pakken door bijvoorbeeld hulp bij het vinden van een baan. Het is daarom belangrijk om zorg te dragen voor een inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen mee kan doen. Dit doen we door ons huidige beleid te continueren en in te zetten op onderstaande speerpunten. Met het continueren van de huidige

⁶ In 2022 heeft 16% van de inwoners uit Bunschoten moeite met rondkomen. In 2020 was dit 7%. 22,7% van de inwoners in Bunschoten in 2022 is niet in staat om een onverwachte uitgave van € 1000 te bekostigen (Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022). Uit het Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022 van de GGD blijkt dat in het algemeen minder goed gaat met de gezondheid van inwoners die moeite hebben om rond te komen of laagopgeleiden. Van de groep die moeite heeft met rondkomen ervaart 5 op de 10 de eigen gezondheid als goed of zeer goed, terwijl dat gemiddeld geldt voor 7 op de 10 van de Nederlanders.

minimaregelingen waarborgen we een doeltreffend minimabeleid waarbij de armoedeval wordt voorkomen. Ook wordt met de continuering van het huidige beleid en de nieuwe speerpunten invulling gegeven aan de eisen die de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening stelt aan een beleidsplan.

Wat willen we bereiken?

Alle inwoners van de gemeente Bunschoten ervaren voldoende zekerheid van bestaan om mee te kunnen doen, in goede gezondheid te leven en zich te ontwikkelen.

Waar zetten we op in?

Toegankelijke en vroegtijdige hulp voor inwoners met schulden

Onderzoek toont aan dat 6% van de inwoners in Bunschoten problematische schulden heeft. Dit is hoger dan het regionale gemiddelde⁷. De afgelopen jaren is minder gebruik gemaakt van professionele schuldhulpverlening door inwoners. Om deze reden zetten we zoveel mogelijk in op de bekendheid van de dienstverlening rondom schulden, preventie en vroegsignalering om inwoners met financiële problemen sneller en beter te helpen. Inwoners kunnen bij geldvragen terecht voor deskundig, laagdrempelig en onafhankelijk advies. Dit is vooral belangrijk als zich life-events afspelen, zoals echtscheiding of een verlies van werk. Professionele schuldhulpverlening als lid van de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK) is voor alle inwoners beschikbaar. Binnen de wettelijke termijnen vindt een gesprek plaats met de consulent. Professionele schuldhulpverlening kan geweigerd worden als er sprake is van fraude, recidieven of als iemand niet woont in de gemeente. Professionele schuldhulpverlening is altijd toegankelijk voor gezinnen met minderjarige kinderen.

Bij vroegsignalering van schulden worden signalen van betalingsachterstanden bij de woningcorporatie, energieleveranciers, waterbedrijven en zorgverzekeraars opgepakt door contact te leggen met inwoners en hen een hulpaanbod te doen. We nemen hierbij

doorlopend het proces onder de loep en passen dit desgewenst aan.

Bij het inzetten op preventie, hoort ook inzet op laaggeletterdheid, omdat dit regelmatig samengaat met problemen en financiën. Het begrijpen van brieven, het invullen van formulieren, het zoeken van informatie op het internet en het betalen van rekeningen is voor hen een uitdaging. Aanbod gefinancierd vanuit de regionale middelen uit de Wet educatie beroepsopleiding (WEB) zijn voor laaggeletterden beschikbaar.

ZZP'ers en ondernemers lopen op hun eigen manier het risico op armoede en schulden. Zij maken vanzelfsprekend deel uit van de aanpak. Voor hen is laagdrempelige schuldhulpverlening beschikbaar. Ook worden de mogelijkheden van een ondernemersloket onderzocht in samenwerking met Economische zaken.

Iedereen doet (duurzaam) mee naar vermogen

We vinden het belangrijk dat iedereen kansen krijgt om een baan en/of waardevolle daginvulling te hebben. Wie (nog) niet kan werken, maakt stappen in die richting of als dat niet mogelijk is, participeert op een andere manier in onze maatschappij, door een tegenprestatie te verrichten, vrijwilligerswerk te doen of actief een re-integratietraject te volgen. Daarbij kijken we naar mogelijkheden die inwoners hebben. De arbeidsmarkt is niet voor iedereen inclusief. Ondanks de krappe arbeidsmarkt zien we nog steeds dat substantiële groepen mensen structureel geen toegang hebben tot de arbeidsmarkt. We zetten concreet hierop in door:

- We onderzoeken hoe we de lokale werkgeversbenadering beter kunnen positioneren om meer werk (ervaringsplaatsen) te kunnen vinden. Dit geldt ook voor vrijwilligerswerk. De coördinatiefunctie vrijwilligerswerk is belegd bij de Boei. Zij plaatsen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij organisaties om vrijwilligerswerk te kunnen doen.
- BBS is met Amfors een pilot Beschut werk gestart. We evalueren deze pilot en proberen inwoners

met een indicatie beschut werk zoveel mogelijk duurzaam aan het werk te helpen.

- Inwoners moeten simpel kunnen switchen van dagbesteding of beschut werk naar een betaalde of onbetaalde baan en weer terug. Eventuele knelpunten worden in beeld gebracht en waar mogelijk opgelost.
- Wij hebben onze doelgroep (bijstandsgerechtigden, inwoners met een indicatie banenafpraak) goed in beeld en zetten voor deze doelgroep doeltreffende re-integratie instrumenten in. We werken op basis van het integratieve gedragsmodel⁸

Chronische armoede

Het Sociaal Cultureel Plan bureau erkent onder andere op basis van de Eindevaluatie van de Participatiewet (SCP 2022) dat sommige mensen in de bijstand niet aan het werk kunnen vanwege de gezondheidsbelemmeringen die zij ervaren, terwijl ze

wel aan het strenge bijstandsregime moeten voldoen. Dit geldt niet alleen voor mensen in het Landelijk Doelgroep Register, maar ook voor de grotere groep mensen in de bijstand die daar niet onder valt. Door hun gezondheidsbeperkingen kunnen zij niet uit de bijstand uitstromen. Zij zijn veroordeeld tot chronische armoede en moeten jarenlang rondkomen met een zeer laag inkomen, terwijl mensen met chronische gezondheidsbeperkingen vaak juist hogere zorgkosten hebben, met als gevolg dat zij nog harder getroffen worden. In een onderzoek zal onderzocht worden in welke mate dergelijke problematiek speelt in Bunschoten en welke knelpunten ervaren worden. Afhankelijk van de uitkomst kan een oplossingsrichting voorgelegd worden.

Minimaregeling sport en cultuur voor volwassenen

Voor inwoners met chronische gezondheidsbeperkingen is het juist belangrijk een gezonde leefstijl aan te

⁷ Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen 2022; 6% van de inwoners uit Bunschoten heeft problematische schulden. Het regionale Utrechtse gemiddelde is 4,9%. In oktober 2021 had 5,9% van de inwoners uit Bunschoten problematische schulden (CBS). Landelijk was dit toen 7,8%

⁸ <https://www.integratiegedragsmodel.nl/>

meten. Doordat er vaak een gebrek aan inkomen is, is dit moeilijk te bewerkstelligen. De bestaanszekerheid komt steeds meer onder druk te staan. Gemeenten zien steeds meer inwoners die niet rond kunnen komen. Een groeiend aantal huishoudens zit financieel klem vanwege stijgende kosten, bovenop de reeds hoge vaste lasten⁹. Dit geldt ook steeds vaker voor werkende mensen. Onvoldoende bestaanszekerheid leidt tot hogere zorgkosten, doordat het gebrek aan geld ervoor zorgt dat er geen ruimte is om aan andere problematiek te werken. Belangrijk is daarom om te blijven investeren in mensen met weinig inkomen. In 2022 is een minimaeffectrapportage uitgevoerd. Uit de minimaeffectrapportage (2022) blijkt dat een participatieregeling voor volwassenen mist. In het

rapport wordt de conclusie getrokken dat er op grote schaal participatieproblematiek speelt binnen de gemeente Bunschoten¹⁰. Veel huishoudtypen houden onvoldoende geld over voor minimale sociale participatie. We pakken deze participatieproblematiek aan door te investeren in een minimaregeling sport en cultuur voor volwassenen. Met deze regeling zorgen we dat mensen uit hun isolement worden getrokken, geactiveerd worden, hun sociaal netwerk kunnen vergroten en geholpen worden met een gezonde leefstijl aanmeten. Eind 2023 is gestart met een pilot.

Stichting Leergeld

Gemiddeld groeien 2 tot 3 kinderen per schoolklas op in armoede. In de minimaeffectrapportage (2022)

wordt de aanbeveling gedaan om een regeling voor schoolkosten voor kinderen te financieren. Om deze reden wordt onderzoek gedaan of er aangesloten kan worden bij Stichting Leergeld, welk budget hiervoor vereist is en welke (mogelijke) dienstverlening bij hen kan worden afgenomen.

Vlotte inburgering en integratie van nieuwkomers

De opgave voor de komende jaren is invulling geven aan de Wet inburgering 2021, zodat nieuwkomers goed en snel kunnen integreren in de samenleving. Hierbij wordt zoveel als mogelijk ingezet op duale trajecten: trajecten waarbij taalverwerving wordt gecombineerd met (toeleiding naar) participatie. Inzet zal zijn om een goede binding te creëren tussen statushouders en andere inwoners in Bunschoten. Organisaties in Bunschoten hebben daar een belangrijke en minder vrijblijvende rol in. Aandacht gaat uit naar de mogelijk druk op voorzieningen die wordt veroorzaakt door de verhoogde taakstelling statushouders, zoals het hebben van voldoende (lokaal) nieuwkomersonderwijs.

Volwasseneneducatie en digitale basisvaardigheden

Volwasseneneducatie doen we op basis van de Wet Educatie op Beroepsonderwijs (WEB). Een goede beheersing van de Nederlandse taal (lezen, schrijven en/of spreken), basisrekenvaardigheden en digitale vaardigheden zijn noodzakelijk om zelfstandig en actief deel te kunnen nemen aan de maatschappij (digitale inclusie). Mensen die deze basisvaardigheden onvoldoende beheersen zijn laaggeletterd. Het gaat hierbij om inwoners die 18 jaar of ouder zijn en niet-in-

burgeringsplichtig zijn. Vanaf 2025 zal een nieuw regionaal kader worden voorgesteld aan de hand van nieuwe landelijke opgaven. Het uitgangspunt is dat we komende jaren het aanbod blijven ondersteunen zoals het Informatiepunt digitale overheid, Taalcafé Kleurrijk Bunschoten, (Digi)Taalhuis van de Bibliotheek Bunschoten en formele taalaanbieders. De financiering van de WEB-gelden vanuit het Rijk loopt via de arbeidsmarktregio's waarbij Amersfoort onze centrumgemeente is.

Indicatoren

- In totaal in de komende 4 jaar minimaal 60 gezinnen uit bijstand door duurzame arbeid
- Het percentage inwoners met problematische schulden stijgt niet verder (max 6%).
- Het aantal inwoners waarvoor loonkostensubsidie ingezet wordt, stijgt.

Monitoring

- Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar in hoeverre bijstandsgerechtigden chronische gezondheidsbeperkingen hebben en tegen welke knelpunten zij aanlopen.
- In 2024 wordt de pilot beschut werk geëvalueerd.
- In 2025 zijn de mogelijkheden van een ondernemersloket nader onderzocht en vormgegeven.
- Er vindt medio 2024 een evaluatie plaats naar participatie van statushouders. Het aantal ingevulde vrijwilligersplekken en duale trajecten worden hierin meegenomen.
- Uiterlijk in 2025 is een participatieregeling volwassenen voor sport en cultuur opgezet.

⁹ Bestaanszekerheid als belofte, VNG (2023)

¹⁰ In de bijeenkomst van februari 2023 hebben veel maatschappelijke partners aangegeven dat een participatieregeling voor volwassenen gemist wordt en hierdoor inwoners in een sociaal isolement raken. Zij hebben met klem opgeroepen om te gaan starten met een regeling.

7. GEZOND EN ACTIEF LEVEN

Gezondheid is ons kostbaarste bezit. Een goede gezondheid is de basis voor de kwaliteit van leven. Gezondheid hebben we niet altijd zelf in de hand, maar je hebt wel zelf invloed als het gaat om een gezonde leefstijl. We gaan uit van positieve gezondheid. Het accent ligt bij positieve gezondheid niet op ziekte, maar op mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt. Onder veerkracht verstaan we het vermogen om bij een tegenslag toch positief te blijven door het inzetten van hulpbronnen en/of het bijstellen van de verwachtingen.

Er zijn veel factoren die invloed hebben op iemands gezondheid, zoals de woon- en leefomgeving, hoe je leeft en het inkomen. We vinden dat inwoners in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor het bevorderen van hun gezondheid. Als gemeente willen we onze inwoners daarbij ondersteunen door gezonde keuzes makkelijker en aantrekkelijker te maken. Sport en bewegen worden daarbij ingezet als middel.

De grootste oorzaken voor gezondheidsproblemen, vroegtijdige sterfte en hoge zorgkosten in Nederland zijn roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Ook de omgeving waarin we leven speelt hierbij een rol. Daarom willen we bevorderen dat onze inwoners een gezonde leefstijl hebben, mentaal gezond zijn en dat hun leefomgeving uitnodigt tot gezond gedrag.

We plaatsen hierbij wel de kanttekening dat de problemen die achter een verminderde gezondheid schuilgaan, verder gaan dan het gezondheidsdomein. Armoede, schulden, problemen rondom huisvesting, eenzaamheid, werkloosheid, een beperking, een lage opleiding hebben ook invloed op hoe gezond je bent en hoe gezond je je voelt.

Wat willen we bereiken?

We willen een gezonde en actieve leefstijl voor iedereen bereiken, waarbij we de fysieke en mentale gezondheid van alle inwoners bevorderen. Een even-

wichtige combinatie van beweging, gezonde voeding en mentaal welzijn is belangrijk voor een gezond leven. Door middel van bewustwording, educatie en toegang tot de juiste hulpmiddelen, streven we ernaar dat iedereen in staat is om een actieve en gezonde leefstijl te leiden.

Waar zetten we op in?

Gezonde leefstijl

Leefstijl heeft een grote invloed op gezondheid. Een gezonde leefstijl kan veel ziekten voorkomen en anderszijds kan een ongezonde leefstijl de kans op veel ziekten juist vergroten. Belangrijke leefstijlfactoren die we zelf in de hand hebben en die onze gezondheid beïnvloeden zijn onder andere roken, alcohol- en drugsgebruik en beweging. Op deze factoren zetten we daarom in.

Roken

Eén van de thema's in het Preventieakkoord Bunschoten is roken. Daarin is de ambitie een rookvrije generatie in 2040. We zetten in op het rookvrij laten opgroeien van kinderen, het voorkomen dat kinderen en jongeren beginnen met roken en helpen mensen die willen stoppen met roken. Dit doen we door bewustmakingscampagnes uit te voeren, rookvrije gebieden in de openbare ruimte in te richten, het stimuleren van particulieren (bijv. bedrijven) om eigen grond rookvrij te maken en inwoners te informeren over de beschikbare hulp bij het stoppen met roken.

Alcohol- en drugsgebruik

Eén van de belangrijkste gezondheidsproblemen waarmee we blijvend worden geconfronteerd is het misbruik van alcohol en drugs en de negatieve gevolgen daarvan op individueel en maatschappelijk niveau. Onder invloed van alcohol wordt de stap naar andere middelen kleiner en rekken de grenzen op. Dit blijkt ook uit het onderzoek 'Alcohol, drugs en opgroeien in Bunschoten' dat in 2022 is uitgevoerd.

We zetten ons al langere tijd in op het verminderen van gebruik onder jongeren. De focus ligt op alcohol, waarmee we automatisch inzetten op het verminderen van drugsgebruik. De aanpak wordt integraal aangepakt, waarbij we het preventiemodel van Reynolds hanteren. Dit model kent een aantal pijlers: fysieke en sociale omgeving, regelgeving en handhaving, voorlichting en educatie en signalering, advies en ondersteuning. Dit model maakt duidelijk dat alcoholgebruik altijd een resultaat is van een combinatie van factoren. De persoon, zijn sociale omgeving, het aanbod van drank en het overheidsbeleid vormen samen een systeem dat uiteindelijk de keuze van de gebruiker bepaalt.

In het eerdergenoemde onderzoek worden aanbevelingen gedaan om de aanpak te verbeteren. De aanbevelingen gaan over een brede aanpak en samenwerking, meer toegang naar laagdrempelige hulp en meer aandacht voor nazorg, meer ondersteuning en informatie/ voorlichting over alcohol- en midde-

lengebruik in de directe, sociale en werkomgeving en het bemoeilijken van de verkrijgbaarheid en toegankelijkheid van alcohol bij jongeren. Dit laatste punt en het stimuleren van verantwoordelijk gedrag bij zowel jongeren als ouders werd ook door de focusgroep benadrukt.

De komende periode gaan we met deze aanbevelingen aan de slag, waarbij de focus naast preventie ook op naleving en handhaving ligt.

Wat nog extra aandacht vraagt, is ondersteuning van (ex-verslaafden) bij het herstelproces. Uit de praktijk blijkt dat het moeilijk is voor ex-verslaafden om na een begeleid traject de overstap te maken naar zelfstandigheid. Dit verhoogt de kans op een terugval. We onderzoeken wat aan hulp ontbreekt en wat nodig is om deze groep te helpen en te ondersteunen.

Gezond gewicht

Mensen met overgewicht hebben een verhoogd risico op het ontstaan van tal van (chronische) aandoenin-

gen, zoals diabetes, hart- en vaatziekten en verschillende soorten kanker. Overgewicht is in veel gevallen te voorkomen. Een omgeving waarin gezonde keuzes mogelijk worden gemaakt en gezond gedrag wordt gestimuleerd, is daarbij van groot belang. Bij gezond gewicht gaat het zowel om voldoende beweging als gezonde voeding.

We zetten in op gezond gewicht bij kinderen en jongeren onder het motto jong geleerd is oud gedaan. Dit doen we door het programma 'Jongeren op Gezond Gewicht' (JOGG) te continueren. Met JOGG zorgen we voor een gezonde jeugd en een gezonde toekomst. We zorgen ervoor dat een gezonde leefstijl voor kinderen en jongeren op de agenda blijft staan van alle betrokkenen, waarbij gezond eten en bewegen wordt gestimuleerd. Bovendien zorgt de JOGG-aanpak voor samenhang in alle activiteiten in onze gemeente die te maken hebben met de aanpak van overgewicht bij kinderen en jongeren. Daarbij zetten we ook in op het stimuleren van gezonde sportkantines/ clubhuizen bij sportverenigingen. In het coalitieakkoord is daar het volgende over opgenomen:

We hechten waarde aan het stimuleren van gezonde kantines/clubhuizen bij sportverenigingen.

Ook willen we de focus leggen op meer beweging bij volwassenen en senioren. Daarbij sluiten we aan bij

de ambities in het Lokaal Sportakkoord door te streven naar sporten en bewegen voor iedereen. Het Lokaal Sportakkoord richt zich op ouderen, mensen met een beperking, chronisch zieken en mensen met leefstijlziekten. Meedoen aan sport én plezier in sport is niet voor iedereen vanzelfsprekend. We werken vanuit het Lokaal Sportakkoord samen met diverse organisaties om een inclusief sport- en beweegaanbod te creëren, waarbij iedereen met plezier kan meedoen, zich welkom voelt, erbij hoort, geaccepteerd wordt en eigen sportkeuzes kan maken. Om dit te bereiken wordt ingezet op het vergroten van bewustwording en het versterken van lokale en regionale samenwerkingen. Het Sportplatform speelt hierbij een rol in het inventariseren van vraag en aanbod voor de eerdergenoemde verschillende doelgroepen. Indien nodig zullen interventies worden ingezet om een passend aanbod te realiseren. Daarnaast komt er een plan om samen te werken met zorginstellingen, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven voor een integrale campagne om inactieve inwoners actiever te maken.

Mentale gezondheid bij jongeren

Mentale gezondheid is net zo belangrijk als lichamelijke gezondheid. De mentale gezondheid bij jongeren staat onder druk door toenemende prestatiedruk, sociale verwachtingen en groeiende kansengelijkheid. Het percentage jongeren en jongvolwassenen

met psychische klachten is in onze gemeente hoog (jongeren 23%, jongvolwassenen 47%). Van de inwoners van 18 jaar en ouder heeft 19% psychische klachten ervaren in de laatste vier weken. Met name meer 18-34 jarigen hebben psychische klachten (27%). Dit maakt dat vooral jongeren en jongvolwassenen specifieke aandacht verdienen. Onder thema 9 'Ouder worden' gaan we verder in op eenzaamheid onder ouderen, ook één van de aspecten van mentale gezondheid.

Om de mentale gezondheid te verbeteren, is het noodzakelijk om te investeren in preventie. We zetten in op de Gezonde School-aanpak op het thema Welbevinden. Bij deze aanpak ondersteunt de GGD scholen, die dit willen, bij het bevorderen van mentaal welbevinden van leerlingen en leraren. Ook begeleidt de GGD bij ziekteverzuim van scholieren aan de hand van effectieve methodiek MAZL. Dit staat voor Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen. We continueren het huidige aanbod zoals weerbaarheids-trainingen en onderzoeken wat nog meer nodig is op het gebied van (collectieve) preventie en gezondheidsbevordering.

Voldoende sportfaciliteiten

Sport speelt een essentiële rol bij het bevorderen van de gezondheid van onze inwoners. Door goede sportfaciliteiten met voldoende capaciteit beschikbaar te stellen, creëren we een omgeving waarin mensen van alle leeftijden en achtergronden de kans krijgen om actief te worden en regelmatig te sporten. Onlangs is er een nieuwe Nota Sportaccommodaties opgesteld, waarin we onze visie op sportvoorzieningen uiteenzetten. Voor meer gedetailleerde informatie verwijzen we u graag naar deze nota.

Gezonde leefomgeving

De omgeving waarin mensen leven, heeft grote invloed op hoe gezond zij zijn en hoe gezond zij zich voelen. Het is niet alleen van belang om negatieve omgevingsfactoren (zoals geluidsoverlast, luchtverontreiniging) te verminderen en ons voor te bereiden om een veranderend klimaat, maar ook om te komen tot een leefomgeving die inwoners uitnodigt om het leven op een gezonde manier te leven. Groen speelt hierbij een cruciale rol, omdat het een positief effect

heeft op onze gezondheid. Een groene omgeving vermindert stress en bevordert de concentratie.

Om deze positieve effecten te bereiken, streven we naar een groene, gezonde en duurzame woon- en leefomgeving die veiligheid, ontmoetingen, spel, beweging, fietsen, wandelen en natuurlijke groene elementen combineert. Dat draagt bij aan de vermindering van eenzaamheid en de preventie van overgewicht en daaraan gerelateerde ziekten zoals diabetes, depressie en hart- en vaatziekten. Door de leefomgeving voor iedereen gezond te maken en te houden, worden gezondheidsverschillen tussen inwoners in verschillende gebieden kleiner. Gezien de verbinding tussen het sociale domein en het ruimtelijke domein, zijn deze randvoorwaarden verankerd in onze Omgevingsvisie en werken we dit verder uit in het omgevingsplan/ programma('s).

Indicatoren

- De tevredenheid over de eigen gezondheid is toegenomen (2023: cijfer 7,7).
- Daling van het percentage inwoners dat rookt (jongeren 2021: 3,8%, jongvolwassenen 2022: 18%, volwassenen/ senioren in 2023: 20%).
- Daling van het percentage jongeren (-18 jaar) dat de afgelopen vier weken alcohol heeft gedronken (2021: 35%).
- Daling van het percentage jongeren en jongvolwassenen met psychische klachten (jongeren in 2021: 23,3%, jongvolwassenen in 2022: 47%).
- Vermindering van verstening (2023: mate van verstening op de kaart van Stichting Steenbreek: 67%).

Monitoring

- Evaluatie in 2024 van het Preventieakkoord Bunschoten
- Via het Sportplatform is er een plan opgesteld om samen te werken met zorginstellingen, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven voor een integrale campagne om inactieve inwoners actiever te maken.
- Er is aanbod ontwikkeld om ouders te ondersteunen bij de opvoeding op het gebied van middelengebruik.

8. ONTWIKKELEN EN OPGROEIEN

Als we kijken naar hoe jongeren zich ontwikkelen en opgroeien in onze gemeente, valt een aantal zaken op. In onze gemeente gaat het merendeel van de jongeren positief door het leven. Een groot aantal tieners geeft aan meestal (zeer) gelukkig te zijn (85%), vooral bij basisschoolleerlingen is dit het geval. (95%). Tegelijkertijd delen veel tieners dat ze vaak stress hebben door diverse factoren, zoals school, verplichtingen, sociale verwachtingen en persoonlijke problemen. De mentale gezondheid staat onder druk, zoals ook weergegeven in hoofdstuk 7. Ouders laten weten dat ze soms bezorgd zijn over de opvoeding, het gedrag en de ontwikkeling van hun kind.

Ook zien we in de afgelopen jaren een groei in het aantal kinderen dat gebruik maakt van (lichte) vormen van jeugdhulp. Daardoor stijgen de kosten van de geïndiceerde jeugdhulp. Daarbij hebben we te maken met een krappe arbeidsmarkt. De huidige krappe arbeidsmarkt zorgt voor personele knelpunten bij organisaties zoals kinderopvang, het onderwijs en de jeugdhulp.

Om kinderen en jongeren zo gezond mogelijk te laten opgroeien en ontwikkelen en kansgelijkheid te stimuleren, continueren we bestaande activiteiten en onderzoeken we of effectief gebleken interventies¹¹ kunnen worden voortgezet. We richten ons op het ondersteunen van de ouders en verzorgers, het beter zichtbaar maken van wat er mogelijk is aan activiteiten en ondersteuning, samenwerking met ketenpartners en zetten we meer in op collectief aanbod voor jeugdigen.

Wat willen we bereiken?

In Bunschoten groeien jeugdigen kansrijk op en kunnen zij zich gezond en veilig ontwikkelen.

Waar zetten we op in?

Normaliseren

De reden om te normaliseren is dat 'hobbels' in het leven van kinderen, jongeren en ouders soms te veel geproblematiseerd, gemedicaliseerd en geïndividualiseerd worden, zonder aandacht voor de gezinssituatie en de sociale steun vanuit de omgeving. Niet elke ondersteuningsvraag of als het even tegenzit, vraagt immers om een professioneel antwoord. Gewone problemen lossen we op in het normale, dagelijkse leven. We accepteren dat tegenslag soms bij het leven hoort – inclusief het zelf leren omgaan met tegenslag. We maken problemen niet te groot door er meteen een etiket op te plakken en we zoeken eerst hulp in onze eigen omgeving. Door het normaliseren van problemen kan bovendien stigmatisering worden tegengegaan, kansgelijkheid worden bevorderd en kan sociale veerkracht worden ontwikkeld. We willen hierop onder andere inzetten door ouders laagdrempelig te ondersteunen bij hun opvoedvaardigheden, het stimuleren van informele ondersteuning van ouders en verzorgers bij het opvoeden, aan te sluiten bij landelijke campagnes en door gesprekken te voeren met huisartsen. Normaliseren zorgt er ook voor dat kinderen en jongeren die echt specialistische zorg nodig hebben, die ook krijgen.

Preventieve, vroegtijdige en passende ondersteuning van ouders en kinderen

Ieder kind verdient de best mogelijke start van zijn of haar leven en een optimale kans op een goede toekomst. De eerste 1000 dagen van een kind, vanaf conceptie tot het 2e levensjaar, zijn cruciaal voor een goede start. Met het actieprogramma Kansrijke Start zetten we in op een veilige, gezonde en kansrijke opvoeding voor alle kinderen in onze gemeente.

In het kader van preventieve, vroegtijdige en passende ondersteuning zetten we ook in op het uitbreiden van collectief aanbod voor jongeren. Dit doen we

door de onderzoeken welke behoefte er is aan extra of andere activiteiten, ontmoeting en (lichte) ondersteuning. Hiervoor bevragen we jongeren, ouders en ketenpartners. Daarop vooruitlopend ontwikkelen we in ieder geval groepsaanbod voor tieners (ASS, faalangst). Hulp en ondersteuning organiseren we zoveel mogelijk op plekken waar jongeren komen, waarbij we ook nieuwe (digitale) vormen benutten om deze groepen te bereiken. Een belangrijke vindplaats is school. Een succesfactor voor slagen, is de bekendheid van het collectieve aanbod. Het afgelopen jaar hebben we geïnvesteerd in onze Sociale Kaart inzichtelijker te maken. Toch zijn veel voorzieningen waar kinderen, jongeren én hun ouders vrij beroep op kunnen doen, maar die nog niet voldoende worden gevonden. We willen er met onze ketenpartners voor zorgen dat deze mogelijkheden beter in beeld komen en dat er meer gebruik van wordt gemaakt. Concreet moet straks praktische informatie over groepsaanbod laagdrempelig beschikbaar zijn bij inwoners, het Sociaal Team en ketenpartners als huisartsen. In de toekomst

kan de integrale toegang hierin ook een belangrijke rol spelen.

Passende hulp en steun

We schetsten al dat er een toename is van het gebruik van jeugdzorg. Jeugdigen met echt zware problemen moeten te lang wachten op passende zorg en de afstemming tussen ketenpartners kan beter. Daarom is ervoor gekozen om de inkoop van jeugdzorg anders vorm te geven en vanaf 1 januari 2024 een partnerschap aan te gaan met een beperkt aantal jeugdaanbieders. Een andere wijze van inkoop en samenwerking tussen de gemeenten en de zorgaanbieders is noodzakelijk om de transformatie te versnellen en betere ondersteuning en zorg in de eigen omgeving te bieden. Daarbij zetten we in op het creëren van sterke samenwerkende netwerken tussen de sociale basis, sociaal team en de specialistische zorg. Dit betekent ook dat het sociaal team in toenemende mate zelf hulpverlening gaat bieden aan inwoners, dat specialistische hulp ingezet wordt als een aan-

11

Voorbeelden hiervan zijn: Samen op de Bank, Straatwerk van De Boei en HackShield.

vullende voorziening met als uitgangspunt dat professionals in principe passanten zijn in het leven van onze inwoners. De professionele hulp is erop gericht om inwoners zoveel mogelijk in hun eigen kracht te zetten, zodat zij zelf verder kunnen. Tegelijkertijd zijn professionals ook toegankelijk en bieden de helpende hand, als de omstandigheden zijn veranderd en ondersteuning weer nodig is.

Meer kinderen groeien veilig thuis op

In de gemeente Bunschoten zijn er relatief weinig kinderen die gebruik maken van jeugdhulp met verblijf. Het aantal kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel ligt iets onder het gemiddelde. Toch vinden we elk kind dat niet veilig thuis kan opgroeien er één te veel. Om te voorkomen dat het zo ver komt dat kinderen niet thuis kunnen wonen, hebben we alle betrokken partijen bij opvoeden en opgroeien nodig. We versterken de sociale basis voor ouders en kinderen, zorgen voor een integrale intake en goede vraagverheldering, luisteren naar ouders en kinderen en waarborgen de beschikbaarheid van ambulante ondersteuning.

Het Sociaal Team heeft een belangrijke rol in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze rol wordt groter bij de implementatie van het landelijke Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Waar zorgwekkende signalen zijn, moet dit herkend worden door hulpinstanties en dient er altijd direct hulp beschikbaar te zijn.

Onderwijs als middel

Onderwijs is het middel om kansengelijkheid te stimuleren. Een goede samenwerking met scholen is daarmee onmisbaar. Als samenleving zorgen we samen voor een kansrijke en inclusieve omgeving voor kinderen en jongeren zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

We nemen deel aan de regionaal vastgestelde Samenwerkingsagenda Passend onderwijs en Jeugd. En lokaal stellen we jaarlijks met onze samenwerkingspartners de thema's op de Lokale educatieve agenda (LEA) vast.

Daarnaast werken we komende beleidsperiode aan een dorpsbrede onderwijsvisie. Ook willen we een anti-pestpact opstellen; eveneens gedragen door al onze maatschappelijk betrokken partners. Bij dit laatste willen we onderzoeken of (bij)scholing voor professionals en vrijwilligers die met kinderen werken, bij kan dragen aan het terugdringen van pesten.

Bestrijden schooluitval en thuiszitters

Sinds het schooljaar 2021-2022 zijn er meer Bunschotense jongeren die voortijdig het onderwijs hebben verlaten of thuiszitten. Het landelijke percentage voortijdig schoolverlaters (VSV-ers) is dit schooljaar 2,34%, in de regio Eemland is dit percentage 2,09% en in Bunschoten is dit 2,54%. We werken samen met de regiogemeenten aan het voorkomen van thuiszitters, het zogenaamde Thuiszitterspact regio Eemland. Ook de partners in de gemeente Bunschoten werken samen aan het voorkomen van schooluitval. De komende jaren intensiveren we de aanpak om schooluitval te voorkomen. We onderzoeken de oorzaken van uitval van de Bunschotense jongeren. Op basis hiervan ontwikkelen we een gerichte aanpak om thuiszitten of schooluitval te voorkomen of jongeren terug te leiden naar school.

Inclusief onderwijs

Inclusief onderwijs is het vervolg op passend onderwijs. Het doel van inclusiever onderwijs is dat leerlingen met en zonder ondersteuningsbehoeften vaker samen dicht bij huis naar dezelfde school kunnen, als het kan in dezelfde klas zitten en elkaar ontmoeten op het schoolplein. Diversiteit zal ook op school de norm worden. Voor die kinderen die meer ondersteuning nodig hebben, blijft er (tijdelijk) plek in een specialistische setting, waarbij ook het vervoer naar deze speciale setting zo zorgvuldig mogelijk wordt vormgegeven. Het onderwijs in Bunschoten heeft de ambitie om (op termijn) alle¹² Bunschotense kinderen in het dorp zelf onderwijs te kunnen bieden.

Sommige ondersteuningsvragen in het onderwijs zijn erg specifiek of gaan over meer dan alleen het

kunnen volgen van onderwijs. Dan vallen ze onder de Jeugdwet. De gemeente betaalt de kosten voor diagnose en behandeling. De inzet van individuele jeugdhulp in (en buiten) onderwijstijd willen we minimaliseren. We investeren in collectieve voorzieningen en kijken in regionaal verband en samen met de school wat de best passende ondersteuning is.

Komende periode willen we afspraken maken met het onderwijs om het grijze gebied tussen onderwijs-ondersteuning en ondersteuning vanuit Jeugdwet te verduidelijken.

Inclusief onderwijs vraagt om een andere kijk op onderwijshuisvesting. We houden rekening met de vereisten van inclusief onderwijs in de plannen voor onderwijshuisvesting.

Integrale kindcentra

De samenwerkende partijen in Bunschoten streven naar optimale en gelijke ontwikkelingskansen voor alle kinderen, zodat zij later volwaardig kunnen participeren in onze maatschappij, binnen hun individuele mogelijkheden. De verwachting is dat kinderopvang voor (werkende) ouders vanaf 2027 bijna gratis wordt. Vermoedelijk zal de vraag naar kinderopvang daarvoor toenemen.

Door IKC-vorming wordt zo vroeg mogelijk gestart met duurzaam investeren in jonge kinderen vanaf nul jaar tot en met de basisschoolleeftijd. Een passende en doorlopende leer- en ontwikkelingslijn voor het kind – en indien nodig ondersteuning – is hier onderdeel van. We streven binnen enkele jaren naar de realisatie van een Integraal Kind Centrum (IKC) op elke basis-

school in onze gemeente. De primaire verantwoordelijkheid bij het realiseren van een IKC ligt bij het onderwijs, kinderopvang en eventuele derde betrokken partijen. De gemeente omarmt – waar mogelijk – initiatieven voor IKC-vorming van initiërende partijen en wil hen hierin faciliteren/volgen. De gemeente vervult een faciliterende rol om het proces van samenwerken en verbinden op te starten.

Indicatoren

- Percentage jongeren in jeugdhulp is gelijk aan het landelijk gemiddelde (Bunschoten: 14% in 2022, Nederland: 13%).
- Aantal Ondertoezichtstellingen (OTS - Save) daalt.
- Elke basisschool wordt omgevormd tot een Integraal Kind Centrum (IKC) in de gemeente Bunschoten.
- Inclusiever onderwijs (streven naar jaarlijks 5 minder verwijzingen naar SBO/SO/VSO).
- Verlaging percentage voortijdig schoolverlaters zodat dit percentage in lijn – of lager – is met het gemiddelde percentage in de regio.

Monitoring

- De maatregelen die mogelijk voortkomen uit de Taskforce Jeugd (2023) zijn uitgevoerd.
- Er is een aanpak ontwikkeld om thuiszitten of schooluitval te voorkomen of jongeren terug te leiden naar school.
- Er zijn afspraken gemaakt met het onderwijs om het grijze gebied tussen onderwijs-ondersteuning en ondersteuning vanuit Jeugdwet te verduidelijken.

12 Op voorhand wordt opgemerkt dat sommige leerlingen zeer specialistische ondersteuning nodig hebben die (vooralsnog) niet te realiseren is binnen het onderwijs in Bunschoten

9. OUDER WORDEN

Ouderen spelen een essentiële rol in onze samenleving. Hun actieve participatie en betrokkenheid, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk of mantelzorg, zijn van onschatbare waarde en dragen bij aan een bloeiende gemeenschap. Het is daarom belangrijk dat we ouderen hierin ondersteunen en faciliteren, zodat zij hun waardevolle bijdrage kunnen blijven leveren aan onze samenleving.

Naast de positieve aspecten, zijn er ook uitdagingen op het gebied van ouder worden. De dubbele vergrijzing (toename van het aantal ouderen, maar ook ouderen die steeds langer leven) en het tekort aan zorgpersoneel vragen om maatregelen op het gebied van zorg, huisvesting, sociale participatie en welzijn. Als we voor de toekomst zorg en ondersteuning willen blijven bieden aan (kwetsbare) ouderen in Bunschoten, dan vraagt dit om een samenleving waarin we ons voorbereiden op het ouder worden en omkijken naar elkaar.

Wat willen we bereiken?

We willen ouderen in staat stellen om gezond oud te worden en langer zelfstandig te blijven (wonen), in een omgeving die rekening houdt met hun unieke behoeften en voorkeuren. Door te investeren in passende woningen, levensloopbestendige voorzieningen en ondersteunende diensten kunnen we ouderen helpen om zelfstandig en comfortabel te blijven wonen, zelfs wanneer ze zorg of ondersteuning nodig hebben. Ook creëren we plekken voor ontmoeting, zodat ouderen elkaar kunnen helpen.

Ook streven we ernaar dat ouderen zo lang mogelijk de controle over hun eigen leven behouden. Dit draagt bij aan de kwaliteit van leven van ouderen, versterkt hun gevoel van eigenwaarde en bevordert een positieve ouderdomsbeleving. Het onderstreept het belang van het respecteren van de autonomie en persoonlijke wensen van ouderen.

Daarnaast is het belangrijk aandacht te hebben voor de kwetsbare ouderen. We erkennen het belang van

zorg voor kwetsbare ouderen en hun mantelzorgers, en we zetten ons in om hen de nodige aandacht en zorg te bieden die ze verdienen.

Waar zetten we op in?

Zelf de regie houden met eigen netwerk

Ouderen hebben een toenemende eigen verantwoordelijkheid in de voorbereiding van hun oude dag, waar ondersteuning en zorg vanuit organisaties minder vanzelfsprekend wordt. Door inwoners te voorzien van informatie en handvatten te geven om actie te ondernemen, helpen we met de juiste voorbereiding. Daarbij is het ook belangrijk om samen met onze lokale partners te werken aan een realistischer beeld van ouder worden. De dubbele vergrijzing en krimp op de arbeidsmarkt (onvoldoende zorgpersoneel) zorgt immers de komende jaren voor schaarste aan mensen en middelen om in de toenemende zorgvraag te voorzien. Onze samenleving ontwikkelt zich van een verzorgingsstaat steeds meer naar een participatiesamenleving waar niet 'zelfredzaamheid' maar 'samenredzaamheid' centraal staat.

Steeds vaker zal daarbij een beroep worden gedaan op de eigen omgeving, het netwerk, vormen van informele ondersteuning en zorg en in laatste instantie de inzet van professionals.

Door de inzet van een steunsysteem in de wijk, zoals dat door de Boei en de Haven is ontwikkeld, kunnen ouderen zo lang mogelijk zelf regie houden en ontstaat een ondersteuningscontinuüm voor de ouder wordende inwoner. De komende jaren zullen we verder werken aan dergelijke systemen om de zorg voor ouderen houdbaar en betaalbaar te houden.

Langer zelfstandig wonen

Er wordt landelijk al enige jaren ingezet op langer zelfstandig thuis wonen van ouderen in de vertrouwde omgeving met een goede kwaliteit van leven. Medio 2022 heeft de rijksoverheid hiervoor het

programma WOZO (Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen) geïntroduceerd. Met dit programma wordt erop ingezet dat ondersteuning en zorg zich aanpassen aan de voorkeur van ouderen om zo lang mogelijk regie op het eigen leven te houden en dat zware, complexe zorgvragen zo lang mogelijk worden uitgesteld of zelfs worden voorkomen.

Het WOZO-programma legt daarmee een nieuwe norm vast: *zelf en thuis als het kan en digitaal als het mogelijk is*. Het eerste uitgangspunt is dat ouderen zoveel mogelijk zelfredzaam zijn door het – zo nodig opnieuw- aanleren van vaardigheden, door fit te blijven, hulpmiddelen te gebruiken en hulp uit de omgeving te halen. Het tweede uitgangspunt gaat uit van digitale zorg als het kan. Denk aan innovaties, zoals beeldbellen met een wijkverpleegkundige, een kleine robot die tegen de oudere praat voor het innemen van medicatie of een sensor die de verpleegkundige alarmeert wanneer iemand is gevallen. Verder gaat het programma uit van zo lang mogelijk

thuis wonen, tenzij dat niet meer kan. Daarvoor moeten er meer geschikte ouderenwoningen beschikbaar komen en moet er passende zorg aan huis worden geleverd. Dat leidt ertoe dat er steeds vaker een noodzaak voor specifieke woonvormen voor ouderen in de gemeente zal ontstaan zoals knarrenhofjes. Dit allemaal vanuit de verwachting dat de groeiende behoefte aan intensieve zorg voor ouderen niet allemaal in verpleeghuissettingen zal kunnen worden opgevangen.

Deze ontwikkeling vraagt om een samenhangend gemeentelijk beleid op het gebied van wonen, zorg en welzijn en vormt een integrale opgave voor de gemeenten, zorgorganisaties, woningcorporaties en eventueel marktpartijen. Het is belangrijk dat we daarom bij de ontwikkeling van woonlocaties oog hebben voor een passend woningaanbod voor ouderen met mogelijkheden voor nultreden-woningen en geclusterde woonvormen voor ouderen. Dit maakt het mogelijk om naar elkaar om te zien en elkaar te

helpen. De focusgroep heeft specifiek aandacht gevraagd voor het feit dat passend woonaanbod wat hen betreft ook betekent dat woningen voor senioren betaalbaar zijn en op aantrekkelijke locaties gebouwd worden.

In het coalitieakkoord is hierover het volgende opgenomen:

Langer zelfstandig wonen is het uitgangspunt van het gemeentelijk beleid. We zetten in op levensloopbestendig wonen en alternatieve woonvormen, waarbij ouderen bij elkaar kunnen wonen.

We ondersteunen en faciliteren zo lang mogelijk het zelfstandig wonen door de bouw van voldoende senioren- en levensloopbestendige woningen en zetten in op woonvormen waar ouderen bij elkaar kunnen wonen.

We stellen daarom vanuit Volkshuisvesting de komende jaren een (nieuwe) woonzorgvisie op met daarin aandacht voor de specifieke woonbehoefte van 65+, waarbij een veilige en aantrekkelijke woon- en leefomgeving eveneens centraal staat.

Passende zorg en ondersteuning

Zoals gezegd, neemt het aantal ouderen de komende jaren toe. In 2020 was landelijk 1 op de 21 mensen 80-plus en in 2040 is dit 1 op 12. Dit leidt tot een toename van de ondersteunings- en zorgvraag. Zowel de wijkverpleging als de huisartsen krijgen te maken met een toename van complexiteit van zorgvragen. Als gemeente organiseren we vanuit het sociaal werk van De Boei en de Wmo passende zorg en ondersteuning voor diegene die kwetsbaar worden door inzet van ontmoetingsactiviteiten, lotgenotencontact en dagactiviteiten en ambulante begeleiding. Ook voorzien we inwoners van hulpmiddelen, zoals woningaangepassing, hulp bij het huishouden en vervoer-voorzieningen om mee te kunnen blijven doen. We zorgen dat ouderen weten waar ze terecht kunnen op het moment dat ze ondersteuning nodig hebben. Daarvoor werken we samen in een keten van partners die actief zijn de ouderenzorg zoals huisartsen, fysiotherapeuten, wijkverpleging en partners vanuit de Wet Langdurige Zorg (WLZ), zoals bijvoorbeeld woon- en zorgcentrum de Haven. Veel thema's uit het Integraal Zorgakkoord en het Gezond- en Actief

Leven Akkoord, zoals valpreventie, mantelzorg, één tegen eenzaamheid en leefomgeving (zoals eerder benoemd onder hoofdstuk 2 Zorg in Beweging) kunnen de komende jaren een bijdrage leveren hieraan verder vorm te geven.

Vrijwilligerswerk

Veel senioren doen vrijwilligerswerk. Dat geeft hun een zinvolle daginvulling, vergroot hun netwerk en contacten en draagt vaak bij aan beter algemeen welbevinden. Het geeft voldoening en voorkomt eenzaamheid. Als gemeente vinden we vrijwilligerswerk belangrijk. We blijven daarom investeren in training, begeleiding en waardering van vrijwilligers.

Mantelzorg

Ouderen krijgen vaak te maken met zorg voor hun naasten, bekenden en vrienden. Door de vergrijzing zal dat de komende jaren toenemen. Steeds meer inwoners, maar zeker ouderen, zullen geconfronteerd worden met mantelzorg. Er zal vaak meer en langer een beroep worden gedaan op hun inzet, voordat er professionele hulp kan worden geboden. Het is belangrijk dat we dat als samenleving herkennen en erkennen. Daarnaast hebben we er als gemeente ook oog voor dat mantelzorg aan de orde kan zijn bij (jonge) gezinnen en hun kinderen.

We zorgen ervoor dat mantelzorgers voldoende worden geïnformeerd en ondersteund (o.a. door lotgenotencontact via De Boei) en dat we dat ook blijven waarderen (o.a. in de vorm van het mantelzorgcompilment en mogelijkheden voor hulp bij het huishouden en respijtzorg). Daarmee voorkomen we overbelasting en uitval van mantelzorgers.

Eenzaamheid

Met 'Eén tegen Eenzaamheid' hebben we de laatste jaren de focus gelegd op bewustwording, signalering en het bespreekbaar maken van eenzaamheid. Daarbij onderscheiden we sociale en emotionele eenzaamheid. Niet alle vormen van eenzaamheid zijn altijd helemaal te voorkomen of op te lossen (denk aan het verlies van een levenspartner), maar we stimuleren en ondersteunen activiteiten die ouderen in staat stellen elkaar te ontmoeten en samen te komen en die aansluiten bij hun wensen (zie ook hoofdstuk 5 Sterke sociale basis). Kwetsbare ouderen proberen

we sneller in beeld te krijgen en uit hun isolement te halen o.a. door inzet van het steunsysteem in de wijk. Door signalen van verschillende (zorg)partijen, huisarts en sociaal werk samen te brengen, kan toenemende kwetsbaarheid en/of eenzaamheid in gezamenlijkheid worden opgepakt.

In het coalitieakkoord is over eenzaamheid het volgende opgenomen:

We staan voor een gemeentelijke aanpak van eenzaamheid. Daarbij worden onder meer ouderen bezocht die in een isolement dreigen te raken. Inwoners wordt de gelegenheid geboden hun eenzaamheid te melden bij een meldpunt.

Dementie

Als dementievriendelijke gemeente werken we verder aan de bewustwording rondom dementie, vooral omdat het aantal dementerenden de komende jaren in onze gemeenten verder door zal stijgen (van 260 in 2020 naar 420 in 2030). We vinden het belangrijk dat inwoners met (beginnende) dementie zoveel mogelijk blijven meedoen, waar dat kan. Dat vraagt van onze inwoners dat zij kennis hebben of krijgen van dementie en (leren) omgaan met mensen met dementie in hun omgeving. We willen o.a. sportverenigingen, horeca, winkels en kerken hierbij betrekken.

Vitaal ouder worden door gezond te leven

Eén van onze belangrijkste uitgangspunten is "gezonder zijn als basis van een prettig leven". Ook voor ouderen is dit relevant. We investeren in valpreventie en stimuleren een actieve levensstijl door middel van bewegingsinitiatieven. Ook aandacht voor een prettige leefomgeving, met mogelijkheden voor ontspanning en beweging in de openbare ruimte, is een manier om een gezonde leefstijl bij ouderen te bevorderen. In hoofdstuk 7 zijn deze onderwerpen uitgebreid aan de orde gekomen. In relatie tot ouder worden is het streven om ouderen te ondersteunen bij het behouden van hun vitaliteit en het vergroten van hun kwaliteit van leven.

Indicatoren

- Percentage volwassenen en senioren dat mantelzorg geeft en dat zich overbelast voelt daalt (2022: 13%).

- Percentage 65plussers dat onvoldoende regie over eigen leven heeft, daalt (2020: 11,9 %).
- Percentage senioren dat zich (bijna) elke dag gelukkig voelt stijgt (2020: 80%).
- Percentage senioren dat in het afgelopen jaar is gevallen daalt (2022: 30%).

Monitoring

- Verdere ontwikkeling van het steunsysteem in de wijk tijdens de jaarlijkse rapportage in de raad van De Boei.
- Valpreventieprogramma wordt lokaal vormgegeven en gemonitord.
- In 2024 wordt een nieuwe woonvisie opgesteld, met daarin een woonzorgvisie met o.a. speciale aandacht voor toekomstbestendige huisvesting voor ouderen.

10. FINANCIËN

Per jaar maken we voorafgaand aan het nieuwe jaar een bestedingsvoorstel bij het samenstellen van de begroting. Niet voor elke inzet zijn extra middelen nodig. Een deel van de inzet vindt plaats door de huidige budgetten anders of beter te benutten. Ook Rijksregelingen zoals het IZA/ GALA benutten we maximaal.

BEREIKBAARHEID

Gemeente Bunschoten

Stadsspui 1

3752 CL Bunschoten-Spakenburg

 033 299 1411

 033 299 1411

www.bunschoten.nl

 /gembunschoten

 @gembunschoten

 @gembunschoten